

COMPRENDRE LA CRISI DE LES PERSONES REFUGIADES

Elaborat per:

Isabela Porras Alzate
Cecile Barbeito Thonon
Marina Caireta Sampere

A partir de:

“Jocs de pau. Caixa d’Eines
per educar per una cultura de pau.”
Escola de Cultura de Pau
Cécile Barbeito i Marina Caireta
La Catarata . Madrid, 2009.

“El DENIP, una oportunitat per al Projecte Educatiu de Centre.
Una proposta sobre MURS.”
Escola de Cultura de Pau
Marina Caireta, 2015.

il·lustracions: Queralt Armengol

Gener de 2016
Material didàctic elaborat en motiu del DENIP 2016

Índex

1. El DENIP, el Dia Escolar de la Noviolència i la Pau	4
---	----------

2. DENIP 2016: Desplaçament forçat en contextos de conflicte armat	5
---	----------

3. Activitats pedagògiques	7
-----------------------------------	----------

Escacs	07
--------	----

Creuar el riu	11
---------------	----

Comerç de guerra	14
------------------	----

4. Més idees i propostes	17
---------------------------------	-----------

1. El DENIP, el Dia Escolar de la Noviolència i la Pau

El DENIP, Dia Escolar de la Noviolència i la Pau, el 30 de gener, és una efemèride en commemoració de la mort de M. Ghandi. Com totes les diades assenyalades, aquesta pot ser una oportunitat educativa interessant o un activitat poc significativa més.

Una data commemorativa com el DENIP convida a posar l'atenció un cop l'any i de forma sistemàtica, en una temàtica tan important com l'educació per la pau. Alhora, té el risc de pensar que "cobrim l'expedient" de fer educació per la pau, tal i com ens demana el currículum, fent activitats simbòliques, puntuals i molt poc significatives per als infants.

En el cas de la pau, aquest risc és gran perquè hi ha un concepte massa generalitzat que la PAU és quelcom abstracte i definit en negatiu (quan no hi ha guerra, quan no hi ha violència...) en lloc d'en positiu (què volem que hi hagi?), cosa que reafirmen les activitats únicament simbòliques.

Des de l'ECP insistim en la importància d'entendre la pau des d'una perspectiva positiva, que ens permeti comprendre què ens cal fer per construir-la, tant a nivell de les relacions entre les persones, com a nivell organitzatiu per conviure pacíficament entre nosaltres.

A més, també és important proveir-nos d'aquells recursos i estratègies noviolentes per avançar en aquest camí. Des d'aquesta perspectiva entenem el DENIP com una oportunitat. Posar l'atenció de forma col·lectiva en aquesta temàtica un cop l'any ens permet conscienciar-nos i recordar-nos que la NOVIOLÈNCIA és un repte molt actual a tots els nivells socials. També ens permet trobar un temps educatiu on treballar de forma explícita continguts curriculars de pau, activitat que sumada al dia a dia de cuidar i nodrir el projecte de convivència, ens garanteix un bon treball d'educació per la pau als centres.

Aportem algunes pautes per planificar activitats significatives per al DENIP i convertir-lo així en un instrument per avançar en la cultura de pau:

- És important que el professorat s'asseguri que les activitats proposades parteixen dels conceptes de pau positiva i de noviolència¹
- Cal tenir cura que la metodologia sigui coherent amb els continguts, com deia Ghandi "El fi està en els mitjans com l'arbre en la llavor".
- Una activitat significativa d'educació per la pau és aquella que acaba amb el compromís d'impulsar alguna nova proposta d'acció, per petita que sigui, que ens permeti avançar en la cultura de pau.
- L'educació per la pau és una bona temàtica per treballar en forma de projecte, requereix un treball vivencial, i alhora permet connectar el món micro-social de l'alumnat a l'escola, amb el món macro-social del propi poble, país o món.
- Treballar una bona seqüència didàctica els dies previs al DENIP permet oferir-ne els resultats a les famílies i l'entorn en la data assenyalada, i convidar-los a participar-hi.
- La temàtica de la pau, i el fet de ser una diada compartida amb totes les escoles, converteix el DENIP en un bon moment per fer algun intercanvi entre centres educatius.

El DENIP pot ser una bona oportunitat per introduir l'educació per la pau al PEC tot planificant algunes activitats amb les característiques proposades. Alhora, cal garantir el seguiment dels nous compromisos adquirits cada DENIP, així ens assurem aprofundir en la pau, dins l'aula, al centre i en el nostre entorn.

1. Per a més informació podeu consultar el document "Introducció de conceptes: pau, violència, conflicte" (BARBEITO, C.; CAIRETA, M., ECP)

2. DENIP 2016: Desplaçament forçat en contextos de conflicte armat

Donada la conjuntura actual respecte als refugiats hi ha un grapat d'exemples que han posat a prova la nostra reacció davant de la geopolítica mundial, aquest any proposem reflexionar sobre la configuració dels conflictes armats i el seu conseqüent impacte sobre la població civil.

Per a això, ens serà útil entendre el conflicte armat, a diferència de la delinqüència comuna, com aquell "enfrentament protagonitzat per grups armats, regulars o irregulars, amb objectius percebuts com incompatibles, i en el qual l'ús continuat i organitzat de la violència provoca un mínim de 100 víctimes mortals a l'any i un gran impacte en el territori i en la seguretat humana..."²

Ens enfrontem així a un assumpte complex amb unes característiques que es transformen i es desdibuixen constantment, depenent del temps i del context en els qual succeeixen. No obstant això, grosso modo podríem identificar que els conflictes armats sorgeixen per causes diverses com la lluita entre poders polítics, la lluita per recursos (tant naturals com econòmics), per la discriminació de minories, la propaganda de l'odi, por, etc.

Cal ressaltar que en l'actualitat ens enfrontem a un nou tipus de conflictivitat que es deu no només a les controvèrsies tradicionals pel territori, recursos o rivalitat política. Sovint, a aquests aspectes se sumen qüestions d'identitat comunitària.

També és important preguntar-se quina mena de conseqüències tenen aquests conflictes armats, tant a nivell individual, com nacional i mundial. Aquí n'esbossem algunes de les principals a tenir en compte:

- Greus conseqüències per a la població civil que no només s'evidencien en el curt, mitjà i llarg termini, sinó també en termes de nivells de diferents tipus de violència, el que Johan Galtung classificaria com: violència directa (comportaments violents, morts i ferits);

violència estructural (estructures organitzatives o físiques que no permeten la satisfacció de les necessitats), i violència cultural (actituds, costum que legitimen la violència...).

- Desestructuració del teixit social, destrucció de relacions en la societat, traumes psicològics personals i col·lectius.
- Destrucció d'infraestructures físiques i béns comuns i privats, deteriorament de patrimoni cultural.
- Deslegitimació de les institucions polítiques i aparició de noves pors, odis i desconfiances.
- Retocés en l'economia i en els serveis bàsics, empitjorament del nivell de vida.
- Aïllament regional o internacional, deteriorament de les relacions exteriors.

Des de la II Guerra Mundial hem anat presenciant conflictes essencialment interns on s'utilitza l'atac a la població civil com una estratègia bèl·lica. La multiplicació d'atacs directes a la població civil és la causa que tantes persones hagin de deixar els seus llocs d'origen per escapar de la violència.

Referent a això fem els següents aclariments conceptuals:

Persona refugiada: persona que ha hagut de fugir del lloc on viu perquè la persegueixen amb motiu de les seves conviccions polítiques, creences religioses, etc. i ha buscat protecció en un altre país.

Persona desplaçada: persona que ha hagut de fugir del lloc on viu perquè la persegueixen amb motiu de les seves conviccions polítiques, creences religioses, etc. i s'ha mogut per l'interior del seu Estat.

Mentre que els refugiats estan protegits pel Dret Internacional, els desplaçats no tenen cap tipus de protecció legal específica. I encara que per protegir-se sigui més segur creuar la frontera internacional, en els últims anys segueix havent-hi més desplaçats en comparació amb el nombre de persones refugiades, principalment perquè:

2. Definició adaptada de VAA (2015). *Alerta 2015! Informe sobre conflictos, derechos humanos y construcción de paz*. Barcelona: Icaria Editorial/Escola de Cultura de Pau.

- no tota la població té els recursos econòmics per marxar del seu país;
- els països veïns es poden negar a acollir aquestes persones pel seu cost econòmic i desestabilitzador,
- perquè l'Estat en conflicte no permet la sortida de persones per tal d'exercir un més gran control.

Segons les dades publicades l'any 2014 per l'Agència de les Nacions Unides per a les persones refugiades (ACNUR)³, s'estima que hi ha 59.500.000 persones desplaçades forçosament de les seves llars, de les quals 19,5 milions són refugiades -que han fugit dels

seus respectius països-, i 38,2 milions corresponen a persones desplaçades internes, IDP -és a dir, que s'han vist obligades a deixar les seves llars però que segueixen en l'interior dels seus estats nacionals (...).

Aquestes xifres tan alarmants representen el pitjor nivell registrat des de finals de la II Guerra Mundial⁴, i no recullen encara dades del 2015...

Donat aquest estat de les coses, proposem les activitats següents per ser realitzades a discreció de cada centre i així iniciar una reflexió enriquidora sobre aquest tema, que està requerint cada vegada més de tots nosaltres (educadors, professionals, joves i ciutadans en general) una especial atenció i preparació.

3. ACNUR (2015). *Tendencias globales 2014. Desplazamiento forzado en 2014*. Ginebra: ACNUR

4. Navarro, Iván. *Desplazamiento forzoso y conflictividad en África. Algunos datos para entender su dimensión en el continente Africaye*. Noviembre de 2015.

3. Activitats pedagògiques

ESCACS

Nivell de dificultat ●●○○○○

Edat recomanada >12 anys

Resum:

Tauler d'escacs i 3 jugadors o equips (soldats, camperols shan i camperols karen). Els vilatans han de decidir com moure's pel tauler per aconseguir escapar de l'exèrcit, i els soldats, per eliminar els guerrillers amagats entre els camperols.

Intenció educativa:

- Visualitzar l'impacte d'un conflicte armat sobre la població civil (desplaçaments forçats i morts).
- Distingir la població civil dels combatents en els conflictes armats actuals.
- Entendre les implicacions de ser una persona refugiada i una persona desplaçada.

Temps: 20 minuts.

Grup: Grup de 3 persones.

Material:

- La taula per marcar els torns de joc,
- Les fitxes dels jugadors: 3 soldats de l'Exèrcit, 6 camperols shan i 6 camperols karen (seria convenient identificar les dues comunitats de camperols amb colors diferents) i 6 camperols per a indicar quins són els guerrillers amagats (escollir-ne dos i un per posar-los al sobre),
- El tauler del joc (es pot utilitzar un tauler d'escacs normal, sempre que es marqui amb un post-it, per exemple les zones on es poden refugiar els camperols)

Desenvolupament

El joc es juga amb tres jugadors o tres grups de jugadors, on l'un representa els soldats de l'exèrcit, un altre els camperols shan, i un altre els camperols karen. Els jugadors que representen els camperols reben un sobre on hi ha un o dos camperols que són guerrillers. Per això, han de mirar bé les seves fitxes i identificar qui són.

Inici del joc: L'exèrcit situa les seves 3 peces a les caselles que li sembli, i a continuació es col·loquen els grups de camperols karen i shan (lògicament escolliran caselles fora de l'abast de les fitxes de l'exèrcit).

Torns de joc: es juguen 15 torns: cada torn es marca amb una creu a la casella corresponent de la taula. A cada torn es mou primer un soldat de l'exèrcit, seguit per un camperol shan i per un camperol karen.

- Els soldats de l'exèrcit es mouen en diagonal i poden avançar una o dues caselles per torn. El seu objectiu és eliminar els 3 guerrillers amagats, caient a la seva casella. Els soldats no poden traspasar les fronteres.
 - Tots els camperols es mouen en vertical i horitzontal, desplaçant una fitxa d'una casella. El seu objectiu és escapar de l'exèrcit. Els camperols poden refugiar-se en el país veí durant tres torns (que es comptabilitzen amb una creu addicional a la taula dels torns). En passar els 3 torns, tornen al país per la casella per on han sortit, sense que compti com a moviment (l'entrada al país no compta com a moviment).
 - Els camperols guerrillers poden matar als soldats de l'exèrcit situant-se a sobre seu.
- El joc finalitza al cap de 15 torns.

Valoració i conclusions

Com ha acabat el país en acabar el joc? Quants camperols han mort? Quants guerrillers? I quants soldats? {compareu els resultats del joc amb la proporció real, on la població civil és la principal víctima (75-90% de les morts)} Han aconseguit els soldats de l'exèrcit el seu objectiu? Així doncs, qui creieu que ha guanyat?

Quines vies de salvar-se tenen els camperols? Quines diferències per a la població hi ha entre moure's per dins o per fora de les fronteres? (els refugiats fora de les fronteres estan més protegits que els desplaçats interns) Us ha semblat que les regles del joc són igualitàries per a tots els personatges del joc? Perquè/ perquè no? Creieu que això reflexa la situació real dels conflictes armats?

Citeu exemples de països on es doni una situació similar. Què passa en aquests països? Quins interessos té l'exèrcit per atacar la població civil? Quina actitud prenen els guerrillers amb la població civil?

¿Creieu que la defensa, la posa en perill o l'ataca? Quines opcions de no implicar-se en el conflicte armat té la població civil?

Altres indicacions

Aquesta activitat permet treballar molts temes d'aquesta fitxa; hauria de permetre comentar que:

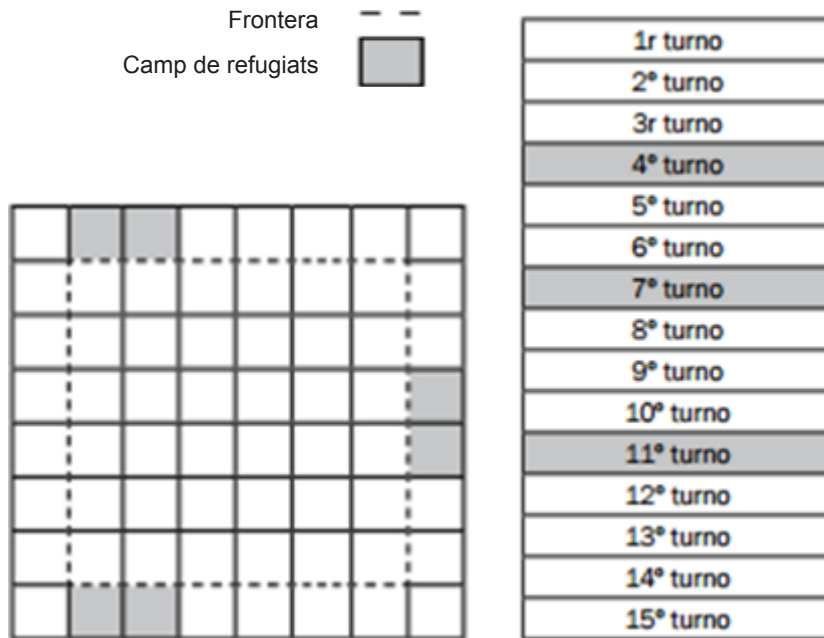
- En un conflicte armat la població civil és la principal víctima (75-90 % dels morts).
- Els atacs a la població civil són estratègies de guerra dels diferents actors armats. El fet que sigui difícil distingir entre la població civil i els guerrillers posa en perill la població civil .
- Els refugiats a l'estranger estan més protegits que els desplaçats interns. Per jugar més d'una vegada, feu que els guerrillers siguin l'anvers de peces d'altres vilatans.

(Annex)

Tauler: el joc funciona amb un tauler d'escacs on les caselles exteriors representen als països veïns.

Marqueu les fronteres en el tauler amb guix, cel·lo o el material que us sembli més adequat .

A més, seleccioneu i marqueu d'algun color 3 caselles dobles (amb un Post-it , per exemple) que representaran els camps de refugiats:

Camperols SHAN

El vostre objectiu és escapar dels soldats de l'exèrcit (evitant que es col·loquin en la vostra casella per matar).

Per desplaçar-vos pel tauler, us podeu moure en vertical i en horitzontal desplaçant-vos una casella per torn.

Us podeu protegir als camps de refugiats que preveuen els països veïns, però en els torns 4, 7 i 11 heu de tornar per la casella per la qual heu sortit, sense que compti com un moviment.

Els camperols que són guerrillers amagats poden matar els soldats de l'exèrcit situant sobre de les seves caselles.

Camperols KAREN

El vostre objectiu és escapar dels soldats de l'exèrcit (evitant que es col·loquin en la vostra casella per matar).

Per desplaçar-vos pel tauler, us podeu moure en vertical i en horitzontal desplaçant-vos una casella per torn.

Us podeu protegir als camps de refugiats que preveuen els països veïns, però en els torns 4, 7 i 11 heu de tornar per la casella per la qual heu sortit, sense que compti com un moviment.

Els camperols que són guerrillers amagats poden matar els soldats de l'exèrcit situant-se sobre de les seves caselles.

SOLDATS DE L'EXÈRCIT

El vostre objectiu és eliminar els 3 guerrillers amagats .

Per matar-los heu de caure en les seves caselles.

Però atenció! Si caus en una casella amb un pagès -no guerriller- estareu matant un civil!

Per desplaçar-vos pel tauler, us podeu moure en diagonal, i podeu avançar una casella o dues per torn.

Les fitxes dels camperols karen i shan han de ser de colors diferents per poder diferenciar-les.

Cada jugador ha de recordar quina de les seves fitxes amaga un guerriller (bomba).

CREUAR EL RIU

Nivell de dificultat ●●●○

Edat recomanada >10 anys

Resum:

Fem tres grups i cada un ha d'aconseguir creuar un riu sense caure a l'aigua. Per fer-ho, disposen de papers de diari que els serviran de pont. Les condicions de partida varien d'un grup a l'altre... Cal veure les d'arribada.

Intenció educativa:

- Valorar com la manera com decidim gestionar els recursos condiciona les possibilitats de desenvolupament de les persones.
- Adonar-nos com la violència estructural afecta els uns o els altres de forma indiscriminada i aleatòria en funció de paràmetres com el país de naixement o l'estrat social familiar.
- Visualitzar les causes i també les conseqüències de la violència estructural.
- Reflexionar sobre com podem millorar els nostres hàbits de consum i la nostra organització social per reduir la violència estructural.

Temps: 40 minuts.

Grup: Gran grup distribuït en tres grups.

Material:

- Fulls de diari.
- Algun element per indicar l'arribada (corda, guix o el que tingueu a mà).
- Fitxes dels rols de cada grup.

Desenvolupament

- Simuleu les ribes d'un riu amb una amplada prou gran perquè el joc funcioni (segons de l'espai que tingueu i el nombre de persones que sigueu).
- Formeu tres equips. Cada equip es col·locarà en una vora del riu, separats prudençialment l'un de l'altre. Expliqueu que l'objectiu de cada grup és creuar el riu sense mullar-se i amb el mínim de temps possible. Per fer-ho, disposen de papers de diari (simulen pedres, fustes o un pont). Cada grup té el mateix objectiu, però amb unes condicions diferents (consignes i nombre de papers de diari) definides en les fitxes de cada rol.
- Repartiu les fitxes dels rols i els fulls de diari a cada grup. Als grups 1 i 3 els doneu molt paper, més del que necessiten. Al grup 2 els en doneu molt poc, el just perquè puguin passar amb grans dificultats. Els deixeu 2-3 minuts per organitzar-se i preparar una estratègia.
- A la de tres comença el joc.

Valoració i conclusions

Un cop els tres grups han travessat el riu, mireu com ha quedat la sala, com ha actuat cada grup i els conflictes que han pogut sorgir.

Com us heu sentit? Què ha passat durant el joc? És important recuperar el sentiment de satisfacció o frustració que els uns o els altres poden sentir per empatitzar amb les persones que viuen violència estructural.

Com és el camí que ha deixat cadascú? En quin cas s'ha generat més brosa? Creieu que el fet de tenir més recursos (en aquest cas, més papers) fa que es produeixi més brosa? És fàcil observar com la política de gestió dels recursos que cada grup tingui té conseqüències sobre les persones i el medi. Per què creieu que alguns grups tenien més papers que els altres? Què creieu que representa? En el món actual, els recursos condicionen el desenvolupament? Hi ha algun dels grups que ha tingut algun conflicte amb un altre? Com ha sorgit? Com s'ha resolt? Quina era la consigna de cada grup? Hi veieu similituds amb la vida real? Què creieu que es podria fer per reduir les desigualtats entre els grups?

Altres indicacions

A l'avaluació heu de ser capaços de vincular el que ha passat amb temes com el desenvolupament, el

respecte al medi, la democràcia o la transformació de conflictes i les allaus de persones refugiades. Poden passar coses com que un grup robi papers a un altre i l'altre s'hi torni (conflicte armat), que un grup arreplegui els papers que l'altre abandona (un viu dels residus de l'altre), que uns saltin d'un pont a l'altre (migracions il·legals, refugiats), etc.

Aleshores, ho podem enllaçar amb idees com:

- Generar residus provoca violència estructural en forma de contaminació: tant per a qui els rep (deteriorament ambiental, pèrdua de recursos, problemes de salut...) com per a qui fabrica els productes no recuperables després de ser consumits (es malmeten matèries primeres innecessàriament i es genera contaminació industrial).

- Poder consumir desmesuradament vol dir que els productes són barats, per tant, es fan a costos laborals molt baixos i en zones amb legislacions ambientals i de prevenció laboral molt laxes. Les matèries primeres també han de ser barates, cal preguntar-nos d'on poden haver sortit i a quin preu, sovint procedeixen de països rics en recursos naturals, però empobrits econòmicament, amb governs poc democràtics i gran desestructuració social. En més d'un país el control dels recursos ha portat a:

- generar conflictes armats. En aquestes condicions, la violència estructural arriba a nivells molt alts. Els conflictes armats actuals són un bon exemple de com la violència estructural genera violència directa. Els resultats en poden ser allaus de refugiats.

- I, al seu torn, els conflictes armats generen noves violències estructurals. Quan s'inicia un conflicte armat, bona part dels recursos es redistribueixen i se centralitzen en inversions per a la guerra (compra d'armes, manteniment dels exèrcits, etc.), per tant, són diners que no es dediquen a inversions socials. Aleshores, serveis com la sanitat o l'educació es veuen greument deteriorats en detriment de la ciutadania, que veu incrementat el seu sofriment per més grans violències estructurals.

Propostes d'acció

Analitzeu les conclusions de l'exercici en referència a la situació de les persones refugiades i sensibilitzeu-ne el vostre entorn.

(Annex)

GRUP 1

El vostre objectiu és que tot el grup creui el riu amb el mínim temps possible.

Per creuar el riu ho heu de fer avançant sobre papers de diari.

Si algú us demana papers, podeu decidir si els en voleu donar o no.

Si algú intenta robar-vos o atacar-vos, us podeu defensar.

Si algú trepitja a terra, ha de tornar a començar.

GRUP 2

El vostre objectiu és que tot el grup creui el riu amb el mínim temps possible.

Per creuar el riu ho heu de fer avançant sobre papers de diari.

Podeu robar fins a 3 fulls de paper al grup 1. Només 3 fulls i només del grup 1!

Si algú trepitja a terra, ha de tornar a començar.

GRUP 3

El vostre objectiu és que tot el grup creui el riu amb el mínim temps possible, concentrats per no trepitjar fora del paper i sense aturar-se.

Per creuar el riu ho heu de fer avançant sobre papers de diari.

Només podeu utilitzar 6 fulls de tots els que teniu, són suficients papers per fer-ho molt bé. La resta els guardeu per no malgastar-los.

No podeu deixar cap paper al riu, heu de fer arribar els 6 fulls a l'altra banda juntament amb vosaltres.

Si algú trepitja a terra, ha de tornar a començar.

COMERÇ DE GUERRA

Nivell de dificultat ●●○○○

Edat recomanada >12 anys

Resum:

Dinàmica semblant al joc tocar i parar en dos equips: un representa la societat civil i l'altre, un grup armat.

Intenció educativa:

- Entendre la relació del tràfic de diamants amb la compra d'armes i els conflictes armats.
- Experimentar la complexitat d'una guerra, amb la seva diversitat d'actors i d'interessos.
- Conèixer alguns dels instruments internacionals que poden contribuir a frenar un conflicte armat.

Temps: 1 h.

Grup: A partir de 20 persones.

Material:

- Fotocòpies de les plantilles de diamants i d'armes, tants com persones de la població (annex), cel•lo per enganxar les armes i dos parells de tisores.
- Un espai ample (de la mida de mig camp de bàsquet, ampliable en funció del nombre de participants) que permeti córrer i on es pugui fer soroll.

Desenvolupament

- Es delimita un espai que representarà els límits d'un país, en aquest cas el de Sierra Leone. L'espai hauria de tenir un marge a l'exterior per permetre sortir del "país". S'indica que en un racó de l'espai, dins del país, hi ha una mina de diamants i que els marges del recinte representen els països veïns.
- Tres persones del grup (un grup d'unes 20 persones) representaran els soldats, dues més representaran traficants d'armes d'un país fronterer (se situen fora del quadre) i una altra, un miner de les mines de diamants (se situa a la mina). La resta de persones representarà la població de Sierra Leone (soldats i població se situen dins el quadre).
- Distribuïm a cada grup el paper que explica el seu rol. Cadascun el llegeix en secret.
- El joc es desenvolupa en dues parts. Alguns dels actors tenen funcions diferenciades en la primera part del joc i en la segona. En el primer torn, cada actor juga com li indica el seu rol. En el segon torn, es torna a començar des de zero, lliurant fitxes noves al miner i als traficants. Els torns acaben o bé quan la tota la població mor o bé quan tots els soldats perden l'arma. En el primer torn, és recomanable no deixar temps als grups perquè s'organitzin abans de començar.

Valoració i conclusions

Aquesta dinàmica introdueix un gran nombre de temes i, per tant, és recomanable preveure un temps llarg per a l'avaluació.

Compartir els sentiments: com us heu sentit? Les persones que representàveu a la població civil, com us heu sentit en el primer torn del joc? I en el segon? Què ho ha provocat? I les persones que heu fet de soldats? Els traficants i els miners, com us heu sentit en el primer torn? I en el segon, quina capacitat heu tingut de fer complir les instruccions internacionals? Identificar les dinàmiques del joc: quines diferències s'han vist entre el primer i el segon torn de joc? Els soldats han tingut la mateixa capacitat davant els civils en el primer torn del joc i en el segon? Quins elements heu vist en el joc que podien frenar la duresa del conflicte armat?

- Quin rol creieu que juguen els diamants en aquest conflicte armat? Què és el que ha fet que es vinguin menys diamants? (explicar el procés de Kimberley⁵) Podríeu donar exemples d'altres conflictes armats on els recursos naturals financen la guerra?
- Què és el que ha fet que es vinguin menys armes? (explicar l'embargament d'armes de l'ONU).⁶
- Quin marge ha tingut la població per enfrontar-se als soldats? Algú ha creuat les fronteres del país veí en algun moment? Quina protecció té la població quan surt del país? Quina protecció, en canvi, reben les persones que es desplacen per l'interior del país? O bé ha preferit muntar estratègies per enfrontar-se als soldats? En aquest cas, què ha facilitat que es resistís? Podeu pensar en exemples de resistència sense utilitzar la violència?

Propostes d'acció

Els materials que financen més guerres són el petroli, els diamants, les fustes i els metalls preciosos, com l'or, el coltan (que serveix per fer xips dels ordinadors, dels mòbils), l'opi (per fabricar cocaïna) i el cànnabis, etc.

Tingueu-ho en compte a l'hora de comprar algun d'aquests béns. Podeu trobar informació en anglès de quins països o quines empreses podrien boicotejar els participants a Global Witness (www.globalwitness.org) o a War Profiteers (www.warprofiteers.com) i fer alguna activitat informativa a l'entorn que permeti reflexionar sobre com el que consumim pot alimentar conflictes armats.

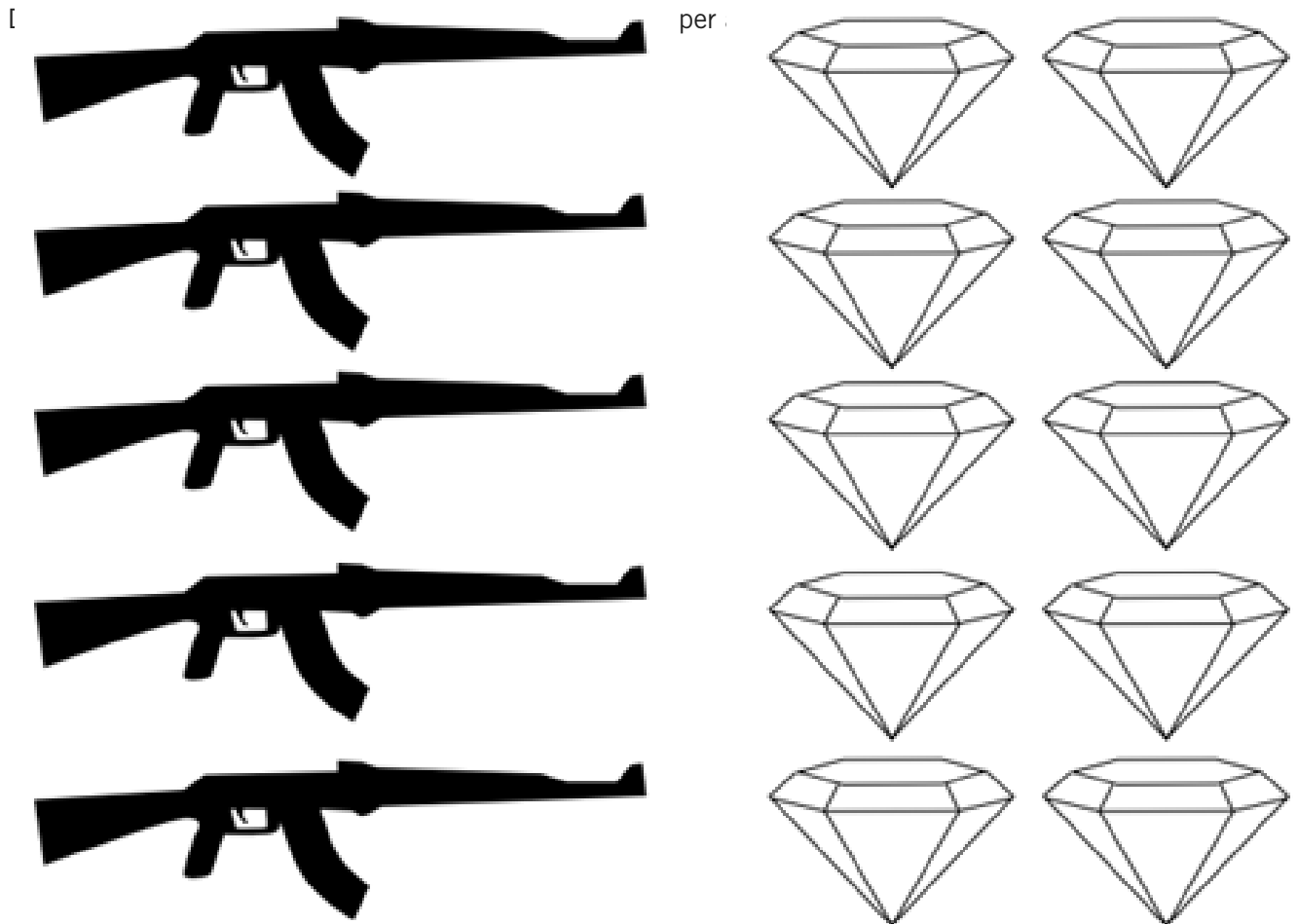
Altres indicacions

Aquesta activitat s'inspira en el conflicte armat de Sierra Leone, finançat en gran part pels diamants.

5. El procés de Kimberley és un certificat que es dóna als països exportadors de diamants que demostren que el benefici d'aquests diamants no serveix per finançar els grups armats. És possible que aquest mecanisme no eviti les vendes de diamants il·legítimes en tots els casos, però s'ha demostrat que dificulta molt el finançament dels grups armats.

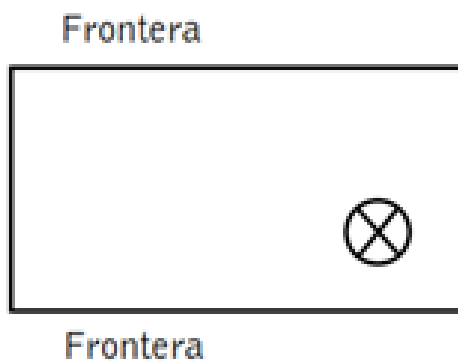
6. Un embargament d'armes pot prohibir a tots els països del món que vinguin armes a un grup armat o a un país que estigui en guerra. És possible que hi hagi traficants que se saltin aquest embargament, però tot i així és una sanció que limita molt les facilitats per obtenir les armes.

(Annex)

Traficants
d'armes

Frontera amb
un país veí

Mina de
diamants

4. Més idees i propostes

idees tractades:

- Per entrar en detall sobre les característiques dels conflictes, les seves conseqüències i com reflexionar a través del joc sobre aquests assumptes, llegiu: *Jocs de Pau. Caixa d'eines per educar per una cultura de pau*. Cécile Barbeito i Marina Caireta.
- Si voleu saber una mica més sobre que s'està fent sobre la crisi dels refugiats i recomanacions útils per abordar la problemàtica, reviseu la pàgina web de [Lafede.cat - organitzacions per la justícia global](#).
- Recomanem un altre joc que permetrà aprofundir en la construcció d'actituds i valors positius enfront de la interculturalitat: [La diversitat, la nostra millor opció](#) (Creu Roja Joventut) i el joc Usawa (Igualtat).
- Si us interessa explorar un altre tipus de recursos educatius per a entendre la realitat de les persones refugiades, reviseu al portal de [PAULA](#); iniciativa conjunta de l'Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat de Barcelona i la Fundació Solidaritat UB, orientada a potenciar l'educació per la pau.
- Un altre centre de recursos on podreu trobar materials didàctics, informes, articles, etc. de les ONG de Lafede.cat, sobre Cultura de la Pau i altres temes relacionats, és el portal de [Recursos per una educació transformadora. Cap a una ciutadania crítica i responsable](#).
- Per introduir un recurs diferent, que a través del joc estimuli habilitats comunicatives i la construcció de relacions positives: Belfedar (a partir de 10 anys). O si busquen uns altres tipus de jocs i dinàmiques d'educació per la pau exploreu el nostre [banc de jocs i dinàmiques](#).
- Veure també el material *Fugint de la guerra, els refugiats* elaborat per Fundipau.

